

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 16.03.1966, sp. zn. 10 Tz 8/66, ECLI:CZ:NS:1966:10.TZ.8.1966.1

Číslo: 25/1966

Právní věta: Rozkrádání majetku v soc. vlastnictve (§ 132 odst. 1 písm. b) tr. zák.) formou sprenevery tržieb inkasovaných od zákazníkov za vykonané služby predpokladá, že medzi poškodenou soc. organ. a páchatelom je právny pomer, ktorý zakladá povinnosť páchatela odvieť zinkasované tržby soc. organ. Nedovolené vykonávanie zárob. činnosti na úkor soc. organ. bez existencie takého pomeru a ponechanie si tržieb pre seba nezakladá preto tr. čin rozkrádania majetku v soc. vlastn., (§ 132 odst. 1 písm. b) tr. zák.). Rozdiel medzi tr. činom nedovoleného podnikania (§ 118 tr. zák.) a previnením proti záujmom soc. hosp. (§ 17 písm. a) zák. č. 38/1961 Zb.) spočíva v rozsahu, v akom bola konkrétna nedovolená činnosť vykonávaná. Zatial čo u tr. činu (§ 118 tr. zák.) sa vyžaduje, aby páchatel neoprávnene vykonával vo väčšom rozsahu súkromné výrobné podnikanie, postačí na postih previnenie podľa § 17 písm. a) zák. č. 38/1961 Zb. Rozsah nedovolenej výrobnej činnosti možno stanoviť v každom konkrétnom prípade.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 16.03.1966

Spisová značka: 10 Tz 8/66

Číslo rozhodnutí: 25

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Neoprávněné podnikání, Rozkrádání majetku v socialistickém řízení

Předpisy: 140/1961 Sb. § 118

§ 132 38/1961 Sb. § 16 odst. 1

§ 17 písm. a

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbirkový text rozhodnutí:

Č. 25/1966 sb. rozh.

Rozkrádanie majetku v socialistickom vlastnictve podľa § 132 odst. 1 písm. b) tr. zák. formou sprenevery tržieb inkasovaných od zákazníkov za vykonané služby predpokladá, že medzi poškodenou socialistickou organizáciou a páchatelom je právny pomer (pracovný apod.), ktorý zakladá povinnosť páchatela odvieť zinkasované tržby socialistickej organizácii.

Nedovolené vykonávanie zárobkovej činnosti na úkor socialistickej organizácie bez existencie takého pomeru a ponechanie si zinkasovaných tržieb pre seba nezakladá preto trestný čin rozkrádania

majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 132 odst. 1 písm. b) tr. zák., ale podľa okolností trestný čin nedovoleného podnikania podľa § 118 tr. zák., alebo previnenie proti záujmom socialistického hospodárstva podľa § 17 písm. a) zák. č. 38/1961 Zb.

Rozdiel medzi trestným činom nedovoleného podnikania podľa § 118 tr. zák. a previnením proti záujmom socialistického hospodárstva podľa § 17 písm. a) zák. č. 38/1961 Zb. spočíva v rozsahu, v akom bola konkrétna nedovolená činnosť vykonávaná. Zatiaľ čo u trestného činu podľa § 118 tr. zák. sa vyžaduje, aby páchatel' neoprávnene vykonával vo väčšom rozsahu súkromné výrobné alebo iné zárobkové podnikanie, postačí na postih previnenie podľa § 17 písm. a) zák. č. 38/1961 Zb., aby niekto vykonával v menšom rozsahu neoprávnene súkromnú výrobnú alebo inú zárobkovú činnosť za tým účelom, aby získaval trvalejší zdroj príjmov.

Rozsah nedovolenej výrobnej alebo inej zárobkovej činnosti možno stanoviť v každom konkrétnom prípade až po úplnom a všestrannom zhodnotení objemu posudzovanej nedovolenej činnosti, jej významu pre zabezpečovanie potrieb spoločnosti, pre rozvoj alebo upevňovanie príslušných socialistických organizácií, ktoré sú pre obstarávanie potrieb obyvateľstva na konkrétnom mieste a v danom odvetví určené a konečne po zhodnotení dosiahnutého, event. zamýšľaného zisku. Nedovolená výrobná alebo iná zárobková činnosť musí mať pritom u páchatela trestného činu podľa § 118 odst. 1 tr. zák. charakter podnikania, to je charakter určitej sústavnosti na spôsob živnostenského podnikania.

(Rozhodnutie Najvyššieho súdu zo 16. 3. 1966 - [10 Tz 8/66.](#))

Rozsudkom Okresného súdu v Rožnave z 20. mája 1965 sp. zn. 3 T 147/65 bol o. i. obvinený A uznaný vinným, že ako správca hradu zhotovoval v dňoch 19. a 25. mája, 2., 10., 18., 24. a 29. júna, 2., 9., 15., 21. a 29. júla a 3.,

10. a 14. augusta 1964 fotografie návštevníkov hradu z materiálu a prístrojmi Komunálnych služieb, sčasti zo zakúpeného materiálu, najmä fotopapiere a tieto fotografie predával návštevníkom hradu po 3,- Kčs za jeden kus. Takto utržené peniaze neodviedol Komunálnym službám, ale ponechal si ich v čiastke 2814,50 Kčs pre seba.

Tento čin bol posúdený ako rozkrádanie majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 132 odst. 1 písm. a), b) tr. zák. a obvinenému A bol uložený trest odňatia slobody v trvaní desiatich mesiacov s podmieneným odkladom výkonu trestu na skúšebnú dobu troch rokov. Podľa § 228 tr. por. mu bolo uložené nahradiť Komunálnym službám škodu vo výške 2814,50 Kčs do 14 dní od právoplatnosti rozsudku.

Najvyšší súd k sťažnosti pre porušenie zákona, podanej predsedom Najvyššieho súdu zrušil rozsudok Okresného súdu v Rožnave ohľadne obvineného A a prikázal okresnému prokurátorovi, aby vec znovu prejednal a rozhodol.

Z odôvodnenia:

Najvyšší súd preskúmal na podklade podanej sťažnosti pre porušenie zákona napadnutý rozsudok i predchádzajúce konanie a zistil, že bol porušený zákon v podstate v smeroch, uvedených v sťažnosti.

Okresný súd v napadnutom rozsudku, rovnako ako už obžaloba, vychádzali u obvineného zo základného stanoviska, že povinnosťou obvineného bolo odovzdať tržby za fotografie, zhotovené pre návštevníkov hradu, Komunálnym službám. Túto povinnosť však nemožno z ničoho vyvodiť a ani súd v tomto smere svoje stanovisko nezdôvodnil. Obvinený A nebol zamestnancom Komunálnych služieb a ani nebol s touto organizáciou v žiadnom inom pomere, ktorý by zakladal jeho povinnosť odvádzať jej peniaze, utržené za zhotovené fotografie. Zamestnancom Komunálnych služieb, povereným k

fotografovaníu návštevníkov hradu bol spoluobvinený B, ktorý sa však s obvineným A dohodovil len súkromne na tom, že v dňoch, kedy nebude na hrade prítomný, bude návštevníkov fotografovať obvinený A. Týmto súkromným dohovorom medzi oboma spoluobvinenými však nebol založený žiadny vzťah medzi obvineným A a Komunálnymi službami, z ktorého by medzi nimi vznikli vzájomné práva alebo povinnosti. Preto základná myšlienka, ktorou bolo doterajšie trestné stíhanie vedené, že obvinený A spreneveril tržby Komunálnych služieb, je nesprávna a nemá žiadnu oporu vo vykonaných dôkazoch. Pokiaľ obvinený A fotografoval návštevníkov hradu a prijímal za to od nich odmeny, vystupoval ako súkromník, nie ako pracovník Komunálnych služieb. Preto tržby, ktoré docieľoval za fotografie, neboli majetkom Komunálnych služieb, teda majetkom v socialistickom vlastníctve, ale boli príjmom obvineného A, získaným ovšem z nedovolenej činnosti. Táto činnosť, majúca charakter neoprávneného vykonávania súkromného zárobkového podnikania, alebo súkromnej zárobkovej činnosti by mohla byť postihnutá buď ako trestný čin nedovoleného podnikania podľa § 118 odst. 1 tr. zák., alebo ako previnenie proti záujmom socialistického hospodárstva podľa § 17 písm. a) zák. č. 38/1961 Zb. Rozdiel medzi týmito dvomi ustanoveniami spočíva v rozsahu, v ktorom bola konkrétne nedovolená činnosť vykonávaná. Zatiaľ čo u trestného činu podľa § 118 odst. 1 tr. zák. sa vyžaduje, aby páchatel neoprávnene vykonával vo väčšom rozsahu súkromné výrobné alebo iné zárobkové podnikanie, postačí k postihu pre previnenie podľa § 17 písm. a) zák. č. 38/1961 Zb., aby niekto vykonával v menšom rozsahu neoprávnene súkromnú výrobnú alebo inú zárobkovú činnosť za tým účelom, aby získaval trvalejší zdroj príjmov. Pritom nie je u § 17 písm. a) zák. č. 38/1961 Zb. na rozdiel od ustanovenia § 16 odst. 1 toho istého zákona stanovená žiadna peňažná hranica, ktorá by toto previnenie odlišovala od odpovedajúceho trestného činu. Pre rozoznanie tohto previnenia od trestného činu podľa § 118 odst. 1 tr. zák. prichádza do úvahy predovšetkým zhodnotenie, či rozsah konania páchatela je už tak intenzívny, a či má už charakter takej sústavnosti, že je možné hovoriť o nedovolenom súkromnom, teda v podstate živnostníckom podnikaní, ktoré je na rozdiel od púhej nedovolenej činnosti pre spoločnosť podstatne nebezpečnejšie. Pojem „činnosti“ v zmysle zmieneného previnenia naproti tomu vyjadruje len skôr ojedinelé, príležitostné, viac menej náhodné, nesústavné konanie, ktorým si páchatel síce neobstaráva trvalý podnikateľský zisk, avšak na druhej strane predsa len takou činnosťou získava nie jednorázový, ale trvalejší zdroj príjmov. Rozdiel medzi trestným činom podľa § 118 odst. 1 tr. zák. a odpovedajúcim previnením možno teda stanoviť v každom konkrétnom prípade individuálne až po úplnom a všestrannom zhodnotení rozsahu posudzovanej nedovolenej činnosti, jej významu pre zisťovanie potrieb spoločnosti, pre rozvoj alebo upevňovanie príslušných socialistických organizácií, ktoré sú pre obstarávanie potrieb obyvateľstva v konkrétnom mieste a v danom odvetví určené a konečne i po zhodnotení dosiahnutého event. zamýšľaného zisku s prihliadnutím k tomu, že znakom uvedeného previnenia je zámer páchatela získavať trvalejšie zdroje príjmov, zatiaľ čo u trestného činu nedovoleného podnikania sleduje páchatel získanie rovnako trvalejšieho, avšak podstatne intenzívnejšieho podnikateľského zisku.

Okresný súd v napadnutom rozsudku ohľadne konania obvineného A vychádzal na základe obhajoby obvineného z toho, že obvinený zhotovoval fotografie v dňoch, uvedených v rozsudovom výroku, čiastočne z materiálu, ktorý si sám zakúpil a čiastočne z materiálu Komunálnych služieb, pričom všetky takto zhotovené a predané fotografie spracoval prístrojom a na vyvolávacom, príp. zväčšovacom zariadení Komunálnych služieb. Nebolo zistené, či i úhradu spotrebovaného elektrického prúdu vykonávali Komunálne služby. Len v tej časti, v ktorej obvinený použil materiál podniku a v ktorej vznikla Komunálnym službám škoda opotrebením prístrojov, prípadne uhradením elektrického prúdu, odpovedal by obvinený za rozkrádanie majetku v socialistickom vlastníctve, a to buď za previnenie podľa § 16 odst. 1 zák. č. 38/1961 Zb., pokiaľ by spôsobená škoda príliš neprevyšovala 500,- Kčs, alebo pri vyššej škode za trestný čin podľa § 132 odst. 1 písm. a) tr. zák. K zisteniu potrebných skutočností v tomto smere však neboli ve vyšetrovaní ani pred súdom obstarané a potom ani zhodnotené potrebné dôkazy. Z výšky tržieb, ktoré mali byť podľa prepočtu, vykonaného svedkom K obvineným utržené v žalovaných dňoch v čiastke 2814,50 Kčs, čo obvinený pripustil, možno usudzovať, že zhotovil a predal 938 fotografií. Nebolo zistené, akého formátu fotografie boli,

na akom druhu papieri boli zhotovené a akú cenu tento papier mal. Vo vyšetrovaní obvinený vypovedal, že robil všetky fotografie na papieroch, patriacich Komunálnym službám. Na hlavnom pojednávaní potom zmenil svoju výpoveď potiaľ, že popieral odcudzenie papierov na všetky zhotovené fotografie a hájil sa tým, že v predajni drogérie v Rožnave kúpila jeho manželka asi 700 kusov fotografických papierov. Len zo súvislosti možno usudzovať, že tieto papiere použil na zhotovenie fotografií, ktoré predal na svoj účet. Nie je však zistené, či tieto papiere podľa zmenenej obhajoby spotreboval všetky na fotografie, ktorých zhotovenie a predaj boli predmetom obžaloby, alebo akú ich časť takto upotrebil. Obvinený nebol ani dotázaný na dôvod zmeny svojej výpovede, ani jeho zmenená obhajoba nebola preskúmaná, i keď ju vzal okresný súd za základ skutkových zistení.

Tieto nedostatky sa potom premietli do nepresvedčivého a nesprávneho výroku o vine i do rovnakými vadami trpiaceho výroku a povinnosti na náhradu škody. Tým, že okresný súd za týchto okolností rozhodol o vine obvineného A., porušil zákon v ustanovení § 2 odst. 5 tr. por., ktorý ukladá orgánom činným v trestnom konaní postupovať tak, aby bol zistený skutočný stav veci a pri svojom rozhodovaní z neho vychádzať. Pritom je ich povinnosťou objasňovať s rovnakou starostlivosťou okolnosti svedčiace proti obvinenému i okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech a vykonávajú v oboch smeroch dôkazy i bez návrhov strán. Okresný súd ďalej porušil zákon i v ustanovení § 228 odst. 1 tr. por., keď rozhodol o povinnosti obvineného na náhradu škody Komunálnym službám bez toho, aby mal pre taký výrok dostatočné podklady v skutkových zisteniach o rozsahu spôsobenej škody.

Pre tieto porušenia zákona zrušil Najvyšší súd rozsudok okresného súdu ohľadne obvineného A a pretože bolo treba, aby ze zhora uvedených hľadísk bola vec došetrená, prikázal okresnému prokurátorovi v Rožnave, aby vec došetril. Okresný prokurátor došetří pritom zhora uvedené okolnosti, potrebné k riadnému objasneniu skutočného stavu veci a bude viazaný právnymi názormi, uvedenými v tomto rozsudku (§ 270 odst. 4 tr. por.).

So zrušením právoplatného rozsudku ohľadne obvineného A boli zrušené i ďalšie rozhodnutia, obsahovo nadväzujúce na zrušenú časť, pokiaľ vzhľadom na vzniklú zmenu stratili podklad. Ide predovšetkým o uznesenie, ktorým bol obvinenému amnestovaný trest, zrušený týmto rozsudkom Najvyššieho súdu.